

GRANSKNINGSNÄMNDEN

BESLUT

SB 978/08

2008-12-22

Dnr: 940/08-30

SAKEN

Gotlandsnytt och *Eter*, Sveriges Radio P4 Gotland, 2008-09-02, kl. 13.30, 14.30 och 17.00, inslag om upphovsrättsintrång; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen fälls. Granskningsnämnden anser att inslagen kl. 14.30 och 17.00 strider mot bestämmelsen om opartiskhet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Radio ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGEN

I det första inslaget i *Gotlandsnytt* nämnde nyhetspresentatören att flera texter och även videoinspelningar från folkmusikdramat *Volund* hade dykt upp på hemsidor med högerextrema värderingar.

I det andra inslaget i *Gotlandsnytt* sa nyhetspresentatören att texterna hade dykt upp på hemsidor med värderingar som inte delades av de tre gotländska upphovsmännen. Eftersom upphovsmännen inte hade godkänt publiceringen på bland annat Sverigedemokraternas ungdomsförbunds hemsida så handlade det om upphovsrättsbrott.

Programmet *Eter* introducerades genom att programledaren sa att *Eter* har "vilat ögonen på både filmsnuttar och texter ute på exempelvis Sverigedemokraternas ungdomsförbunds hemsida. Texter som har publicerats där utan de tre gotländska upphovsmännens tillåtelse. Och man kan ju undra vad upphovsrättslagen säger om det." Reportaget inleddes med att programledaren sa: "Nu ska det handla om upphovsrätt här och vi ska snart vända oss till Sveriges Författarförbund. För hit har nämligen

upphovsmännen bakom folkmusikdramat Volund nu vänt sig. Anledningen är att texter och videoinspelningar från Volund har dykt upp på hemsidor som innehåller värderingar som varken delas av upphovsmännen eller Allmänna Sångern i Visby och Gunnfjauns Kapell. Det är de som står för framförandet. Texterna finns på såväl bloggar som på Sverigedemokraternas ungdomsförbunds hemsida. Och där finns det också länkar till videoinspelningar som ligger ute på filmhemsidan YouTube. Eftersom upphovsmännen inte har gett sitt medgivande till de här publiceringarna på internet så har man alltså vänt sig till Sveriges Författarförbund.”

Alla inslagen avslutades med en intervju med en förbundsjurist på Sveriges Författarförbund som berättade vad man kunde göra om någon hade lagt ut ens texter på internet.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att det var fel att *Gotlandsnytt* angav att Sverigedemokraternas ungdomsförbund hade högerextrema värderingar. Han anser också att någon representant för Sverigedemokraterna eller partiets ungdomsförbund borde fått bemöta anklagelserna om upphovsrättsintrång.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio anser att inslagen inte strider mot kravet på opartiskhet och saklighet och anför till stöd för det följande.

I dag finns ett växande problem med att upphovsrättsligt skyddat material används utan upphovsmannens tillstånd i olika sammanhang. Debatten om upphovsrätten har pågått i medierna under en längre tid, eftersom bland annat internets utveckling har inneburit en explosion av otillåtet användande av skyddade verk. Med hänsyn till Sveriges Radios särskilda uppgift att belysa händelser och skeenden och ge medborgarna den information som de behöver för att kunna ta ställning i samhällsfrågor var det enligt programföretagets mening relevant att rapportera om upphovsrättsintrånget på det sätt som skedde.

En upphovsman har rätt att välja de sammanhang som dennes skyddade verk ska ingå i. Detta betyder att upphovsmannen inte behöver tåla att verket förekommer i ett för honom eller henne kränkande sammanhang. Uppgiften att delar ur ovan nämnda folkmusikdrama, utan medgivande, hade publicerats på de aktuella hemsidorna var således en intressant plattform att ta avstamp ifrån. Särskilt anmärkningsvärt var också att det skyddade materialet fanns på en hemsida tillhörande ett politiskt partis ungdomsförbund. Händelsen gav utrymme åt att från en principiell utgångspunkt upplysa om vad man som upphovsman kan göra i dylika fall. Samtidigt var inslagen informativa i

förhållande till en bredare allmänhet, eftersom intervjun med förbundsjuristen var av generell karaktär.

Det upphovsrättsligt skyddade materialet hade funnits både på Sverigedemokraternas ungdomsförbunds hemsida och på bloggares hemsidor som är tydligt högerextrema. Sveriges Radio har inte i något av inslagen hävdats att Sverigedemokraternas ungdomsförbunds hemsida är högerextrem eller har högerextrema värderingar, inte heller har Sverigedemokraterna nämnts i samband med ordet ”högerextrem”.

I de fall när ostridiga fakta lämnas kan det, enligt Sveriges Radios uppfattning, inte alltid krävas att en omtalad part måste bemöta ett påstående. Sakligheten tar i sådana fall över kravet på opartiskhet.

De sakuppgifter som lämnades i inslagen var korrekta. Enligt programföretagets mening var dessa uppgifter inte av den karaktären att det krävdes något bemötande. Inslagen inriktade sig på att belysa frågan ur en principiell synvinkel.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Sveriges Radio ska bedriva programverksamheten opartiskt och sakligt samt med hänsyn tagen till att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (6 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet innebär enligt Granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (10 kap. 8 § radio- och TV-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att inget påstående gjordes om att Sverigedemokraterna har högerextrema värderingar. I det första inslaget i *Gotlandsnytt* där man talade om hemsidor med högerextrema värderingar nämndes inte Sverigedemokraterna. I de senare inslagen nämndes

Sverigedemokraternas ungdomsförbunds hemsida som ett exempel på en sida innehållande värderingar som inte delas av upphovsmännen till det aktuella folkmusikdramat. Nämnden kan inte finna att inslagen strider mot kravet på saklighet.

Granskningsnämnden anser att anklagelserna om att Sverigedemokraternas ungdomsförbund gjort sig skyldiga till upphovsrättsintrång är kritik av så allvarlig karaktär att den borde ha fått bemötas. Inslaget i *Gotlandsnytt* kl. 14.30 och inslaget i *Eter* strider därför mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Kerstin Calissendorff, Jan-Erik Billinger, Maria Edström, Olle Lidbom, Annika Åhnberg och Henrik Jermsten efter föredragning av Anna Dingertz.

På Granskningsnämndens vägnar

Kerstin Calissendorff

Anna Dingertz

Detta är en elektronisk kopia av beslutet. Namnunderskrifter finns på originalhandlingen som förvaras hos nämnden.